

Powalone drzewa – siedlisko życia

Martwe, próchniejące drewno wbrew pozorom jakie może stwarzać jest ważnym siedliskiem niedostrzeganego na pierwszy rzut oka życia. Jest bardziej żywe niż wtedy kiedy rośnie, ponieważ tętni życiem zamieszkujących je organizmów.

O jakich organizmach mowa? „Spotkać” w takim miejscu możemy niezliczone gatunki grzybów oraz bakterii niewidocznych gołym okiem. Spełniają one bardzo ważną rolę w środowisku naturalnym, nazywane są reducentami, czyli organizmami, które odżywiają się martwą materią (martwymi szczątkami roślin i zwierząt) i następnie przetwarzają ją w związki nieorganiczne, głównie wodę, dwutlenek węgla oraz sole mineralne. Te substancje są z kolei bardzo potrzebne, niezbędne wręcz do życia innej grupie organizmów, producentom, a więc roślinom. Czy z czymś się to Wam kojarzy? Oczywiście, mowa o obiegu materii w przyrodzie. Drzewa i obumarłe gałęzie pod naszymi stopami codziennie biorą udział w tym fascynującym zjawisku zapewniającym istnienie życia na ziemi.

Drzewa są także miejscem kryjówki oraz źródłem pożywienia dla różnorodnych gatunków bezkręgowców, zwłaszcza licznie występującej grupy owadów. Niektóre owady mogą żywić się martwym drewnem w różnych etapach jego rozkładu lub zjadać inne organizmy bytujące w takim drewnie. Rozkładanie martwego drewna może przebiegać nawet sto lat. Towarzyszące temu procesy charakteryzują się wysoką zmiennością w czasie. Każdy z etapów rozkładu jest ważny a zmieniającemu się na przestrzeni lat siedlisku towarzyszą różne grupy organizmów. Dlatego martwe drewno jest tak unikalnym składnikiem ekosystemu leśnego, który powinien podlegać szczególnej ochronie.

Ryc. 1. Obumarłe drzewo (źródło: Flickr, licencja Creative Commons)

Dlaczego więc dąży się do „porządkowania” przyrody, usuwania, wywożenia, składowania lub spalania tak ważnego siedliska jakim są obumarłe drzewa i gałęzie, które jak już wiecie są miejscem bytowania wielu pożytecznych organizmów? W miastach taka sytuacja może być związana z chęcią poprawy wizerunku miasta, zapewnienia porządku i estetyki lub sposobem na zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom, ponieważ obumarłe drzewo może z czasem się przewrócić na chodnik lub ulicę i wyrządzić wiele szkód. Takie działania prowadzone w środowisku naturalnym, zwłaszcza leśnym lub na obszarach chronionych są jednak niezrozumiałe, szkodliwe dla przyrody a bardzo często mają miejsce.

Prowadzona w większości lasów gospodarka najczęściej nastawiona jest na maksymalne wykorzystanie produktów leśnych, m.in. martwego drewna. Jednym z niewielu niestety miejsc, gdzie nie ingeruje się w naturalny krajobraz jest Puszcza Białowieska. Dzieje się tak, ponieważ na terenie Puszczy zachowały się ostatnie fragmenty lasu o charakterze pierwotnym podlegające ochronie ścisłej. Oznacza to, że człowiek nie ma prawa wstępu na taki teren oraz nie może podejmować się żadnych zabiegów służących ochronie środowiska. Przyroda pozostawiona jest sama sobie a zachodzące w niej procesy są w pełni naturalne. Tym samym na obszarze ochrony ścisłej ochronie podlegają również siedliska martwego drewna w wraz z ochroną tych siedlisk chroni się związane z nimi organizmy, nie tylko reducentów i wspomniane owady. Również ptaki odnajdują tutaj pokarm, niektóre gatunki jak np. dzięcioł białostrzygi poszukują pożywienia i schronienia wyłącznie wśród drzew obumarłych. W zaawansowanym stadium rozkładu drzewa mogą stać się siedliskiem życia różnych płazów, ropuch lub traszek a także małych ssaków. Martwe drewno może mieć różną postać, mogą to być obumarłe konary na drzewach rosnących, obumierające w całości drzewa, powalone,

martwe drzewa, jak również wykroty, czyli korzenie drzew przewróconych przez wiatr. Dzięki martwym drzewom możliwe jest zachowanie bioróżnorodności lasów oraz prawidłowych procesów przyrodniczych. Rodzi się wiele rozważań na temat konieczności pozyskiwania drewna oraz jednoczesnej ochrony martwego drewna. Naukowcy coraz częściej zaczynają zadawać sobie pytanie co stanowi większą szkodę dla lasu, zabieranie drewna obumarłego, czy ścinanie drzew rosnących.

Źródła:

<http://www.uwm.edu.pl/czachor/publik/pdf-e/czach-e-30.pdf>

<http://jezioro.com.pl/artykuly.html?id=2303>

http://www.swietokrzyskipn.org.pl/przyroda/martwe_drewno/

